GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA:
BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.
„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.
Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe şése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.
ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 187. Dumineca 7 (19) Octomvre 1884.

Nou Abonamentŭ
la
„Gazeta Transilvaniei.“

Cu 1 Octomvre st. v. 1884 se începe **unŭ nou abonamentŭ**, la care invitămŭ pe onoraţii amicĭ şi sprijinitorĭ ai foiei nóstre.

Abonamentulŭ: **Pentru Austro-Ungaria** cu posta: pe trei lunĭ 3 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe unŭ anŭ 12 fl. **Pentru România şi streinătate:** pe trei lunĭ 9 francĭ, pe şése lunĭ 18 francĭ, pe unŭ anŭ 36 francĭ.

Rugămŭ pe d-nii abonaţĭ, ca sĕ binevoiască a-şĭ reînoĭ de cu vreme prenumerările, pentru ca trimiterea ḑiarului sĕ nu se întrerupă.

REDACŢIUNEA „GAZETEI TRANSILVANIEI.“

Braşovŭ în 6 (18) Octomvre.

Protestulŭ alegĕtorilorŭ românĭ din Bocşia în contra alegerii lui Ladislau Tisza a fostŭ respinsŭ de comisiunea judiciară a camerei ungare. Fratele ministrului-preşedinte nu putea rĕmâné de minciună faţă cu unŭ agitatorŭ „daco-românŭ,“ asta erá de prevĕḑutŭ. Nu pentru accea s'au comisŭ cu ocasiunea alegerii nenumĕratele ilegalităţĭ, ca totŭ aceia carĭ le-au comisŭ sĕ vină apoi sĕ le dea pe faţă.

Proiectulŭ de adresă alŭ Tiszaiştilorŭ face multŭ sgomotŭ despre aceea, cum progreséză statulŭ ungarŭ sub stégulŭ libertăţii şi anume alŭ acelei libertăţĭ, care pe toţĭ fiii îĭ îmbrăţişéză cu egală iubire „aparţină ei orĭ-cărei rasse, confesiunĭ orĭ clase.“

Minciună şi érăşĭ minciună. Afacerea din Bocşa română o dovedesce. Acolo suntŭ numai alegĕtorĭ românĭ. Ladislau Tisza a fostŭ impusŭ cu forţa ca candidatŭ din partea guvernului. Inimile alegĕtorilorŭ erau numai cu candidatulŭ lorŭ naţionalŭ Coriolanŭ Brediceanu. Stégulŭ libertăţii însĕ a fâlfâitŭ numai pentru Tisza Laszlo. Protestulŭ Bocşanilorŭ, ce l'amŭ publicatŭ în numĕrulŭ dela 4 (16) Octomvre, ne arată destulŭ de convingĕtorŭ câtŭ de mare a fostŭ desfrêulŭ „libertăţii,“ de care s'au folositŭ organele guvernului, spre a scóte la alegere pe d-lŭ Tisza. Alegĕtorii românĭ au fostŭ ameninţaţĭ în totŭ modulŭ, s'au pusŭ în lucrare contra lorŭ tóte mijlócele de corupţiune, chiar şi forţa brutală şi, vĕḑêndŭ că nicĭ aşa nu merge, argaţii guvernului au mersŭ până acolo cu libertatatea, încâtŭ au falsificatŭ voturile alegĕtorilorŭ. Numai aşa a fostŭ cu putinţă a scóte din urnă cu şése voturĭ maioritate pe Ladislau Tisza, care erá cu totulŭ străinŭ alegĕtorilorŭ românĭ din Bocşa.

Acésta este libertatea cu care se fălesce d-nu Max Falk în proiectulŭ de adresă?

Cu totulŭ altŭ nume îi dau domnii Apponyi şi Iranyi. Ei vorbescŭ numai de „desfrêulŭ celorŭ dela putere,“ care omóră adevĕrata libertate.

Recunóscemŭ, că ómenii oposiţiunei maghiare nu se gândescŭ decâtŭ la interesele partidelorŭ lorŭ, când aruncă în faţa guvernului grava acusaţiune, că la alegerile trecute a călcatŭ în picióre libertatea. Póte că ei ajungêndŭ la cârmă nu ar fi multŭ mai cruţătorĭ, faţă cu candidaţii noştri naţionalĭ, ca Tiszaiştii. Pentru acuma însĕ este de mare preţŭ pentru noi constatarea ce-o facŭ proiectele lorŭ de adresă în privinţa ilegalităţilorŭ şi abusurilorŭ organelorŭ guvernului la alegerile trecute.

Vorbindŭ de multele şi marile abusurĭ comise la alegerile trecute proiectulŭ de adresă alŭ „partidei independenţei unită cu cea dela 1848“ ḑice:

„Totŭ felulŭ de corupţiunĭ, influinţărĭ neiertate, presiunĭ făcute de amploiaţĭ asupra cetăţenilorŭ, ce le-amŭ esperiatŭ în fórte multe cercurĭ, icĭ şi colo chiar întrebuinţarea directă a forţei, înveninéză moravurile poporului, îlŭ demoraliséză, şi alegerile nu mai potŭ fi considerate ca unŭ resultatŭ alŭ liberei voinţe a naţiunei. Asemenĭ mijlóce facŭ ca poporulŭ sĕ-şĭ pérdă încrederea nu numai în camera deputaţilorŭ, ci şi în sistemulŭ parlamentarŭ.“

Décă oposiţionalii ungurĭ se temŭ că încă de aci încolo aderenţii lor potŭ pierde încrederea în parlamentarismulŭ ungurescŭ, noi din parte-ne ii putemŭ asigurá, că amŭ pierdut'o de multŭ.

Casulŭ cu alegerea forţată a lui Ladislau Tisza în cerculŭ Bocşei române este numai o verigă în lanţulŭ nesfêrşitŭ de nedreptăţirĭ, ce amŭ avutŭ a le suferí până acuma din partea purtătorilorŭ stégului libertăţii tiszaiste.

Insemnămŭ dér pe rĕboşŭ şi sentinţa ce a adus'o comisiunea judiciară asupra protestului alegĕtorilorŭ noştri din Bocşa română şi aşteptămŭ, gata fiindŭ la noue desperate lupte şi cu credinţă tare în causa nóstră sântă, sfirşitulŭ întregei comedie a libertăţii maghiare.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ „Gaz. Trans.“)

Budapesta, 18 Octomvre. — Alegerea lui Ladislau Tisza în Bocşa română a fostŭ erĭ verificată. (!!!)

Contra alegerei lui Alexandru Karolyi s'a ordonatŭ cercetare.

Berlinŭ, 18 Octomvre. — Scirile rĕspândite de diferite ḑiare, că ambasadorulŭ Rusiei Orloff şi-ar fi datŭ demisiunea, suntŭ neîntemeiate.

CRONICA POLITICĂ.

In 15 l. c. s'a începutŭ discusiunea asupra adresei în camera ungară. Ea s'a întrodusŭ prin discursurile lungĭ ale raportorilorŭ diferitelorŭ proiecte. Inceputulŭ l'a făcutŭ raportorulŭ maiorităţii Berzeviczy. După elŭ a urmatŭ noulŭ preşedinte alŭ »partidei independenţei unită cu cea dela 1848.« Daniel Iranyi, s'a pronunţatŭ fórte categoricŭ în contra prelungirei periódei legislative şi în contra tuturorŭ mĕsurilorŭ esceptionale. Discursulŭ lui a fostŭ fórte aplaudatŭ din partea stângei. A urmatŭ comitele Albert Apponyi, care a pledatŭ pentru proiectulŭ de adresă alŭ oposiţiunei moderate. Preşedintele antisemiticŭ br. Andreanszky a mărturisitŭ că fie-care Maghiarŭ este în ascunsŭ antisemitŭ. Elŭ şi partida lui au celŭ puţinŭ curagiulŭ sĕ-o spună pe faţă că nu potŭ suferí pe Evrei. »Când vomŭ fi în cea mai mare strîmtóre, bursa va refusá a ne dá împrumutŭ, de aceea ar fi mai cu minte ca sĕ se întroducă de pe acuma darea de bursă, care ar aduce nouĕ venite statului.

*

In ḑiua următóre, 16 l. c., ministrulŭ-preşedinte Tisza a declaratŭ, că nu póte primi interpretarea ce-o dau foile vienese pasagiului din proiectulŭ de adresă privitorŭ la politica erterióră. »N'am vrutŭ, ḑise elŭ, sĕ ofensămŭ séu sĕ respingemŭ nicĭ o putere, care doresce susţinerea păcii. Alianţa cu Germania s'a încheiatŭ pentru susţinerea păcii; eu câtŭ am pututŭ am pledatŭ pentru ea şi amŭ stăruitŭ, ca sĕ trăimŭ în intimă amiciţiă. Pe câtŭ sciu eu şi sunt convinsŭ, scopulŭ alianţeĭ nóstre cu Germania este apĕrarea păcii europene contra orĭ-cărei eventualităţĭ Efectulŭ alianţei s'a manifestatŭ prin aceea, că a avutŭ o putere atractivă pentru tóte acelea puterĭ, carĭ asemenea voiescŭ susţinerea păcii. Este fórte imbucurătorŭ, că se află mai multe puterĭ de acestea.« — Mare tăcere a domnitŭ în cameră când ministrulŭ a făcutŭ acéstă declaraţiune.

*

Domnii Polonĭ suntŭ încântaţĭ de proiectulŭ de adresă alŭ partidei liberale din parlamentulŭ ungurescŭ şi mai cu séma de pasagiulŭ acela, care vorbesce despre politica esternă a monarchiei, pentru că proiectulŭ cuprinde în sine o săgétă îndreptată contra Rusiei. »Gazeta Naradova« îşĭ arată mulţămirea, că Ungurii în modŭ demonstrativŭ şi-au manifestatŭ antipatia în contra Rusiei şi în contra alianţei cu acestŭ imperiu. Părerea care susţine, că Ungurii chiar din consideraţiunĭ de bună cuviinţă politică trebuiau sĕ se feréscă de acestŭ afrontŭ faţă cu Rusia, o declară »Gazeta Narodova« de naivă.

Părerile Polonilorŭ despre proiectulŭ de adresă ungurescŭ nu potŭ surprinde pe nimenĭ, ḑice »N. fr. Presse.« Scimŭ că contele Dzieduszycki, pledândŭ pentru realisarea tradiţiunilorŭ Iagelonilorŭ, a ḑisŭ că eliberarea Polonilorŭ neaustriacĭ trebue sĕ fie ţînta Austriei. Dér entusiasmulŭ ce l'a provocatŭ proiectulŭ de adresă ungurescŭ la duşmanii înverşunaţĭ ai orĭ cărei relaţiunĭ pacînice dintre Austro-Ungaria şi dintre Rusia, adauge »N. fr. Presse,« ar pute serví în Pesta ca îndegetare, pentru ce scopurĭ se póte esploatá pasagiulŭ din proiectulŭ de adresă despre relaţiunile esterne ale monarchiei.

*

In şedinţa dela 15 l. c. a dietei boeme a presentatŭ comitele Henricŭ Clam-Martinitz o propunere, prin care cere, ca la tóte scólele medie din Boemia susţinute de statŭ, fără deosebire décă suntŭ cehe séu germane, sĕ se introducă limba a doua a ţĕrei ca studiu obligatŭ pentru toţĭ scolarii, ai cărorŭ părinţĭ nu au cerutŭ anume dispensarea lorŭ dela învĕţarea acestei limbĭ. Germanii, carĭ ar voí sĕ evite câtŭ mai multŭ ca copiii lorŭ sĕ fie constrînşĭ a învĕţá şi lmba boemă, ḑicŭ că acéstă propunere stă în contraḑicere cu »legea Kviczala,« despre care amŭ vorbitŭ în numĕrulŭ trecutŭ.

*

După cum află o fóiă din Berlinŭ, Anglia are de gândŭ, ca sĕ mérgă la conferinţa, care se va aduná pentru cestiunea Congului, numai sub condiţiune, décă aceea conferinţă va luá concluse numai cu privire la câştigarea teritoriilorŭ africane, carĭ încă nu se ţinŭ de nicĭ unŭ statŭ europénŭ Décă Anglia face dependentă participarea sa la conferinţă numai dela acéstă condiţiune, apoi dorinţa ei s'a împlinitŭ prin rĕspunsulŭ ce l'a datŭ cancelarulŭ germanŭ baronului Courcel din 13 Septemvre. »Noi avemŭ de scopŭ — scrie Bismark — sĕ căutămŭ negoţului germanŭ din Africa puncte accesibile, carĭ nu depindŭ de alte staturĭ europene. »Pe lêngă aceea asiguréză baronulŭ Courcel în depeşa din 29 Septem., că Francia n'are de gândŭ, ca sĕ estindă regimulŭ, ce se va stipulá pentru Congo, şi pentru coloniile sale din Gabou, Guinea şi din Senegalŭ. După espectoraţiunile lui „Times,« Anglia ar pretinde Nigerulŭ şi teritorulŭ sĕu pentru sine. După cum comunică unele foi, împĕratulŭ Germaniei s'ar fi adresatŭ printr'o scrisóre în cestiunea Congului şi către regele Portugaliei. Ministrulŭ Portugaliei, care petrecu mai multŭ timpŭ în Berlinŭ, duse împĕratului Germaniei rĕspunsulŭ regelui Portugaliei. Cuprinsulŭ scrisorii împĕrătescĭ nu este cunoscutŭ, totuşĭ se presupune, că ea nu s'a atinsŭ de conflictulŭ dintre Portugalia şi dintre Association Africaine pentru teritorulŭ de pe ţĕrmulŭ rîului Congo.

PROIECTULU DE ADRESA ALU ANTISEMIŢILORU,

In numĕrulŭ de erĭ alŭ fóiei nóstre amŭ datŭ la »Cronica politică« unele amĕnunte despre proiectulŭ de adresă alŭ antisemiţilorŭ, în care se afirmă, că jidovii suntŭ domnii banului în Ungaria şi că prin influinţa lorŭ dispunŭ de statulŭ ungurescŭ.

Credemŭ, că intereséză pe cetitorii nostri sĕ cunóscă

întregŭ cuprinsulŭ proiectului de adresă antisemitŭ; de aceea continuămŭ adĭ a'lŭ resumă în totalŭ.

Proiectulŭ dice, că legislativa din 1867 a comisŭ o mare greşélă, emancipândŭ necondiţionatŭ pe jidovĭ, căcĭ acestia au produsŭ acele agitaţiunĭ de rassă, despre care se vorbesce în discursulŭ tronului Prin o procedere energică încontra apăsaţilorŭ, prin aceea, că se iau dispoziţiunĭ d'a se pune frêu apăsătorilorŭ, relele esistente numai se'nmulţescŭ. Abia suntŭ 17 anĭ, decând jidovii n'avéu dreptŭ sĕ aibă avere imobilă, şi adĭ proprietăţile din fórte multe comitate suntŭ în mânile lorŭ, pe când adevĕraţii proprietarĭ au devenitŭ cerşetorĭ şi suntŭ fără patriă. Clasa agricultorilorŭ e stórsă de cămĕtarĭ. carĭ o pândescŭ ca lupii şi carĭ o prăpădescŭ. Astfelŭ e rĕsplătită acéstă clasă, care a apĕratŭ Ungaria şi naţiunea ungurésca o mie de anĭ încontra duşmanilorŭ. Antisemiţii declară, că ei nu vorŭ sĕ vêdă Ungaria cutropită şi stórsă de lăcustele jidovescĭ ca Galiţia şi Bucovina. De aceea ei atragŭ părintésca atenţiune a M. Sale asupra acestei stărĭ critice. Numai acolo, unde principiile egalei îndreptăţirĭ nu stau numai pe hârtiă, ci se şi practică, monarchia înflorescе. Răpedea progresare a jidovismului în dauna şi nimicirea popórelorŭ creştine este o urmare a acelei nedreptăţirĭ, care se ascunde sub mantaua egalei îndreptăţirĭ fictive, atâtŭ de multŭ accentuate de pseudoliberalismŭ.

Jidovimea posede unŭ organŭ centralŭ, care e aşa de strînsŭ unitŭ cu »Alianţa israelită,« încâtŭ îndrăsnimŭ a afirmă, că jidovii din ţéra nóstră 'şi esercită tóte drepturile lorŭ politice făţişŭ după o comandă primită din afară. Incontra acestei asociaţiunĭ înspăimântătóre poporului creştinŭ n'are nicĭ unŭ mijlocŭ de apĕrare. Jidovii suntŭ, carĭ împingŭ guvernulŭ responsabilŭ alŭ M. Vóstre pe calea celei mai severe reacţiunĭ. Jidovii posedŭ o cancelariă a ţerei, „Alianţa israelită" are pretudindenea filiale, suntŭ reuniunĭ jidovescĭ agricole şi industriale, pe când creştinulŭ e opritŭ de guvernulŭ M. Vóstre de a înfiinţă astfelŭ de reuniunĭ. Jidovii au confiscatŭ deja în favórea lorŭ libertatea întrunirilorŭ şi reuniunilorŭ, şi acum ei se ameninţă chiar libertatea presei numai de dragulŭ jidovilorŭ, aşa că noi nicĭ buzele nu vomŭ mai cutezá a le deschide. Dar naţiunea ungară nu'şĭ va plecá capulŭ sub jugulŭ jidovimei. Jidovii se sustragŭ dela serviciulŭ militarŭ, jidovii suntŭ ertaţĭ de dărĭ şi au privilegii din partea statului, pe când creştinilorŭ le face apĕrarea imposibilă. O lege bună în contra cămătarilorŭ statulŭ se codesce a aduce şi astfelŭ capitalulŭ mobilŭ jidovescŭ, afară de privilegiele sale naturale, mai are şi privilegiĭ legale! Acestŭ statŭ, care asigură jidovilorŭ atâtea avantagie nedrepte, négă chiar egala îndreptăţire! Ei înmormêntéză basele societăţii creştine şi, după nimicirea morală a popórĕlorŭ creştine, va urmá rĕsturnarea dinastielorŭ şi tronurilorŭ creştine.

Proiectulŭ de adresă antisemitŭ încheiă astfelŭ:

„Décă jidovimea va face poporulŭ Ungariei cerşetorŭ; décă ea îĭ sapă de sub piciore pămêntulŭ, pe care l'a apĕratŭ elŭ în sute de lupte şi l'a adăpatŭ cu sudórea muncei sale grele; décă ea îĭ răpesce poporului, pe care deja moralicesce l'a depravatŭ, chiar şi libertăţile constituţionale de mii de anĭ: atuncĭ céta de cerşetorĭ, de ómenĭ fără patriă şi de sclavĭ depravaţĭ, în momentulŭ periculului, cu tótă bună voinţa abia va fi în stare, însufleţită printr'unŭ nou strigătŭ de luptă »vitam et sanguinem,« sĕ apere pe regele, patria şi naţiunea lorŭ.«

SCIRILE DILEI.

La Congresulŭ internaţionalŭ filoxericŭ, ce se va deschide luna asta la Turin, va asistá, dice „Rĕsboiulŭ," ca delegatŭ din partea României d. Dr. Brânză.

—0—

Din anuarulŭ ministerului cultelorŭ pe 1883 resultă că în tótă România, suntŭ 6817 bisericĭ; personalulŭ bisericescŭ se ridică la suma de 23,023 inşĭ şi anume 7026 preoţĭ şi diaconĭ, 11,190 cântăreţĭ şi paraclisierĭ, 1691 călugărĭ şi 2710 călugăriţe.

—0—

Cetimŭ în diarele din Bucurescĭ: »Suplinirea catedrei rĕmasă vacantă la facultatea de medicină din Bucurescĭ prin mórtea multŭ regretatului generalŭ dr. Davila, se va încredinţă pe câtŭ se dice unui tênĕrŭ distinsŭ, doctorŭ în chemie de la Viena, d. Aureliu Babeşŭ."

D. A. Babeşŭ e încă profesorŭ de chemiă la şcólele comerciale române de aci.

—0—

Congresulŭ medicilorŭ, veterinarilorŭ şi farmaciştilorŭ românĭ s'a întrunitŭ adĭ în palatulŭ universităţii, sala şedinţelorŭ Senatului, şi a duratŭ trei dile.

—0—

Republica argentină a decretatŭ isgonirea delegatului apostolicŭ din Buenos-Ayres.

—0—

In Birmingham bântue cumplitŭ vĕrsatulŭ micŭ. Luni au absentatŭ dela şcóle peste 1000 de copii cari s'au bolnăvitŭ.

—0—

In Australia sudică lângă Silverton s'au descoperitŭ mine de argintŭ în lungime de 100 şi în lăţime de 50 chilometri. Se va face o cale ferată pela Jerowie, Morgau şi alte puncte. Deja 60 de mine suntŭ aflate. Silverton este departe de 480 chilometri de Adelaida. Pămênturile dimprejurulŭ Silvertonului se scumpescŭ cumplitŭ.

—0—

O telegramă din Lisabona comunică că la 13 Octomvre n. Dom Pedro, împĕratulŭ Brasiliei, pe când voiá sĕ se sue în Rio de Janeiro într'unŭ vaporŭ, ca sĕ facă o escursiune de plăcere, a cădutŭ în mare, dar a fostŭ scosŭ afară de inspectorulŭ arsenalului marinei şi de unŭ maşinistŭ.

—0—

Precum amŭ anunţatŭ şi erĭ, trupa de operete germană va jucá astă séră pentru ântâia óră „Răpirea Sabinelorŭ," poveste originală cu cântece în 4 acte de fraţii Schönthau.

Mâne séră se va representá »Giroflé-Girofla« operă comică în 3 acte de Ch. Lecoq.

CORESPONDENŢA NÓSTRĂ DIN COMITATE.

Alba-Iulia, 15 Octomvre 1884.

Din di în di, vedemŭ petrecêndu-se în fericita Ungariă lucrurĭ totŭ mai drastice. Unŭ lucru de o importanţă fórte mare, care a fostŭ trecutŭ cu vederea, ne dovedesce, că în Ungaria, afară de céta funcţionarilorŭ încependŭ dela diurnistulŭ celŭ mai simplu, chiar şi miliţia este preocupată de afacerile politicei.

Etă, d-le Redactorŭ o tragi-comediă ce a fostŭ sĕ se înscenéze în luna lui Augustŭ.

După terminarea esercițiilorŭ de arme ale Honvedilorŭ, cari au fostŭ convocaţĭ la Aiudŭ, s'a proiectatŭ din partea mai multorŭ oficerĭ honvedĭ, aranjarea unei petrecerĭ, care avea sĕ culmineze într'unŭ tablou, înfăţişândŭ pe mai mulţĭ Românĭ îmbrăcaţĭ în vestminte ţĕrănescĭ, ca revoltanţĭ cu lăncĭ, topóre etc. în contra Maghiarilorŭ. Pregătirĭ marĭ se făcură pentru acéstă sĕrbătóre nebunéscă. — Invitându-se lumea maghiară sĕ asiste la strălucitulŭ spectacolulŭ creatŭ în creerii smintiţĭ ai Maghiarilorŭ, cum honvedii împresóră pe Românii revoltanţĭ, prindêndu-i şi punêndu-i în lanţurĭ.

Inainte însĕ de a se esecutá în diua fixatĭ încornurata tragi-comediă, s'a ţinutŭ o probă pe lângă iluminaţiune bengalică, la care au luatŭ parte ex oficio trei Românĭ inteligenţĭ, I. P., I. A., L. U., ca făcêndŭ parte din corpulŭ armatei. La priveliştea miserabilei producţiunĭ indignându-se şi scârbindu-se până în adânculŭ inimei, vĕdêndŭ până unde merge utopia maghiară, încâtŭ îndrăsnescŭ a pune pe pacînicii românĭ ca actorĭ în atarĭ scene — au protestatŭ susŭ şi tare, interpelândŭ pe superiorĭ, că de unde este permisŭ oficerilorŭ a se amesteca în politică.

Superiorii, se înţelege, prefăcêndu-se a nu avea nicĭ o cunoscinţă despre cele ce erau sĕ se întêmple, în urma stăruinţelorŭ neîntrerupte a celorŭ susŭ numiţĭ, carĭ erau pregătiţĭ a depune sabia, au schimbatŭ tabloulŭ într'atâtă, încâtŭ celorŭ ce aveau sĕ figureze ca Românĭ revoltaţĭ, nu li s'a ertatŭ a îmbrăcă vestminte ţĕrănescĭ, cĭ au rĕmasŭ pe lângă uniforma lorŭ militară, ca se nu sĕ scie pe care naţiune avea sĕ represinte acelŭ tablou. Prin acéstă schimbare tabloulŭ şi-a perdutŭ încâtva din caracterulŭ sĕu, rĕmânêndŭ o caricatură.

Astfelŭ pe lângă schimbarea vestmintelorŭ, impusă de unŭ maiorŭ honvedŭ, care s'a temutŭ sĕ nu dea în vr'o belea precum s'a şi esprimatŭ: »csinálјuk máskeppen, nehogy a »Gaz. Trans.« kezdjen ránk ugatni« (sĕ facemŭ în altŭ modŭ ca sĕ nu încépă »Gaz. Trans.« a lătra asupra nóstră), s'a ţinutŭ grandiósa producţiune chiar pe când Românii erau adunaţĭ pentru serbarea Asociaţiunei transilvane în Orĕştiă. Acestŭ actŭ se póte privĭ ca o demonstraţiune în contra Românilorŭ adunaţĭ la Asociaţiunea transilvană, şi din elŭ se vede ce cugete draconice au domnii honvedĭ.

Óre statulŭ de aceia are honvedĭ, ca sĕ agite şi ei şi sĕ producă ură între rasse?

D-lŭ Tisza sĕ-şĭ deschidă ochii mai bine şi sĕ vêdă contra cărorŭ arŭ trebui luate mĕsurile esceptionale pentru asecurarea liniştei statului!?

Noi provocămŭ turburările şi certele, şi neliniştimŭ pe locuitorĭ, sĕu domnii maghiarĭ?

Mai bine ar face d. Tisza, când ar interdice ca honvedii sĕ 'şĭ caricatureze vitejia. **Lupt.**

CRONICA AGRICOLA ŞI ECONOMICA.

Crisa agricolă în Europa. — Concurenţa transocénică. — Agricultura nóstră faţă cu acéstă concurenţă. — Schimbarea sistemului de cultură urmatŭ. — Mai multă păstoriă. — Intemeierea industriei alăturĭ cu agricultura.

Agricultura se plânge mai în tótă Europa contra concurenţei crescênde a grânelorŭ de proveninţă americană. De cât-va timpŭ, ca cum n'ar fi fostŭ de ajunsŭ Staturile-Unite ale Americei, a intratŭ în luptă grânele indiene şi australiane! Ţéra nóstră se resimte ca şi celelalte, şi mai multŭ decâtŭ orĭ-care alta, de concurenţa acestorŭ grâne transocénice. Alte ţĕrĭ au industriă care alăturĭ cu agricultura îndestuléză trebuinţele locale şi alimentéză esportaţiunea. Noi nu avemŭ decâtŭ agricultură, şi din agricultură grâne, căcĭ cu vitele pré puţine afacerĭ efectuămŭ cu străinătatea. Astfelŭ fiindŭ, este firescŭ ca pe dată ce nu esportămŭ sĕ simţimŭ lipsa în tóte interesele nóstre economice. Când nu se vinde grâu şi porumbŭ, întrégа ţéră se resimte. Este dar fórte le-

---

7.

FOILETONŬ.

Influinţa limbei grece asupra desvoltării cuvintelorŭ şi asupra literaturei limbei latine.

(Urmare)

Cercetândŭ fragmentele de legĭ, vomŭ recunósce, că espunerea erá încă dură şi neîndemânatică, îmbucăţită în propoşiţiunĭ secĭ şi aspre, éră în legătura cuvintelorŭ preste totŭ corĕspundĕtóre tonului celui aspru şi categoricŭ alŭ legii. Cu tóte acestea se aflau în limba latină de atuncĭ obscurităţĭ, carĭ, după-cum dice Ceciliu la Gell. XX, 1., nu provinŭ numai din vechimea timpului, ci şi din neîndemânătatea şi nătângia idiomului. S. e. în acele legĭ lipsesce adeseorĭ pronumele quis sĕu is. Schimbarea persónelorŭ este indicată sĕu numai fórte nechiarŭ, sĕu că nu este de locŭ, d. e. **si calvitur pedemve struit** etc. (dacă cineva voesce sĕ scape, sĕ fugă, sĕu sĕ o ia la sănĕtósa), **si membrum rupit** (dacă cineva rupe, strică unŭ membru), **si nox** (pentru **noctu**) **furtum factum sit** etc. (dacă furtulŭ s'a făcutŭ nóptea), **si im** (pentru **eum**) **occisit** etc. (dacă a ucisŭ pe cineva), **si in ius vocat** etc. (dacă cineva chiamă la judecată), **si morbus aevitasve vitium escit** etc. (dacă bóla sĕu bĕtrâneţa va fi viţiulŭ), **si iniuriam faxit alteri** etc. (dacă cineva ar face altuia o nedreptate). E tare dură legătura: **aeris confessi rebusque rite indicatis**. Aceste fragmente ne mai oferă şi altŭ folosŭ, şi adecă din ele putemŭ vedé, că limba latină pe atuncia a avutŭ cuvinte carĭ în latina de mai târdiu nu se mai află, va sĕ dică s'au perdutŭ ne mai fiindŭ întrebuinţate; éră pe de altă parte unele cuvinte avéu ca totulŭ altŭ înţelesŭ. Astfelŭ aflămŭ: **sonticus** periculosŭ, cu prepusŭ; **obvagulare** a striga, a se jălui; **sarptus** smulsŭ, smâncitŭ; **adorare** pentru **alloqui** a vorbi cătră cineva: **assiduus** pentru **locuples** avutŭ, cu dare de mână; **fariari** pentru **fari** a vorbi; totŭ astfelŭ şi idiotisme, ca: **noxiam nocere** a se face vinovatŭ, de vină; **pedem struere** a scăpá cu fuga, a lua-o la piciorŭ; **diem diffindere** a amâná presentarea unei legĭ, a amâná o judecată; **alienam segetem pellicere** a atrage fructele streine pe ţérina sa (prin făcĕtură, prin farmece).

Afară de cuvinte şi de idiotisme ne mai oferă disele fragmente şi forme demne de însemnatŭ, ca: **endo** pentru **in**, **endoiacere** pentru **iniicere** a aruncá în...; **concapet** pentru **concipit**, **quips** pentru **quis**, **quoi** pentru **cui**, **quom** pentru **quum** (-cum), **em** sĕu **im** pentru **eum**, **stlis** pentru **slis**, **lis**, **nox** adverbŭ pentru **noctu** nóptea; **ast** pentru **at** (**ats**). Din acestea vedemŭ celŭ puţinŭ atâta, că pe timpulŭ acela în Roma chiar limba scrisă se află încă pe o tréptă fórte inferióră, pe când limba grécă cult.ă, adecă clasică se află tocmai în timpulŭ completării celorŭ **XII** table de legĭ în punctulŭ culminaţiunii sale, ea trăiă în perióda de aurŭ, în timpulŭ lui Demostene, principelui oratorilorŭ grecĭ. Limba latină primise latulŭ **endo** pentru **in**, asprulŭ **stlis**, **quips**, **escit** şi **escunt** (**erit**, **erunt**); dar nu primise încă **u** în mijloculŭ cuvintelorŭ, spre a înmuiá consonantele aspru sunătóre, ci păstră primitivulŭ **o** în **quoi** şi **quom**. Totŭ din acele fragmente ale tablelorŭ de legĭ mai vedemŭ, că pe atuncĭ litera **g** încă nu erá cunoscută şi că se face în colecţiunea de legĭ amintire de paschile (**carmen**, **occentare***) (a cântá în batjocură); de unde putemŭ deduce, că pe acele timpurĭ limba erá întrebuinţată în poesia populară**). Vedemŭ dară din cele espuse, că până aci în acéstă periódă nu se póte simţi nicĭ o influinţă a limbei grece asupra celei latine, deşi, după cum s'a arĕtatŭ mai susŭ, aceea se află în acelŭ timpŭ pe cea mai înaltă tréptă de cultură, avea de represeatanţĭ pe Demostene şi pe Eschine. Dar Grecia se află cu cultura sa din colo de mare, de unde, până ce Romanii nu s'au dusŭ acolo, nu a transpiratŭ nimica în Italia.

*) Comp. Dirksen pag. 507.

**) Comp. Liviu V, 49.

gitimŭ ca noi sĕ fimŭ cu multŭ mai îngrijaţî decâtŭ francesii, germanii şi alte némurî când vedemŭ că nu se cautâ productele agricole. Ingrijirea devine şi mai seriósă când ne gândimŭ că faţă cu condiţiunile de producţiune în care se află America, Indiile şi Australia, concurenţa este ca şi imposibilă. In adevĕrŭ, după tóte cercetările făcute la faţa locului, europenii, chiar ruşii, nu potŭ produce atâta de eftinŭ ca americanii. Negreşitŭ că agricultura europénă cautâ şi va cautâ sĕ se foloséscă de tóte progresele sciinţei pentru a ţinè peptŭ concurenţei; putemŭ însĕ încredinţa, că orî-ce încercare se va face nu va puté sĕ opréscă concurenţa americanilorŭ. Aceştia suntŭ în posiţiune a luptá încă timpŭ îndelungatŭ, şi pre câtă vreme porţile Europei vorŭ fi deschise importanţiunei.

Acéstă situaţiune îngrijitóre mai pentru tóte statele europene, numai pe Anglia nu o póte impresioná. Ţéră industrială, mai pre susŭ de tóte, Englitera are trebninţă de pâne şi de carne eftină precum şi de materii prime trebuitóre industriei. Pre câtŭ timpŭ agricultura sa a avutŭ nevoe de protecţiune, guvernulŭ britanicŭ a apăsat-o cu tacsele cele mai ridicate, pe dată ce agricultura naţională n'a mai fostŭ în stare sĕ hrănéscă populaţiunea englesă, elŭ a deschisŭ fruntariile productelorŭ străine. In acelaşî timpŭ industria englesă devenindŭ superióră orî cării alte, guvernulŭ ne mai temêndu-se de concurenţe streine, a proclamatŭ libertatea comerciului. De aci înainte a începutŭ propaganda economiştilorŭ englesî pentru a întinde liberulŭ schimbŭ în tótă Europa. Statele care la începutŭ au cădutŭ întru cât-va în cursa ce li se tindea, au revenitŭ după ce esperienţa le-a doveditŭ că tóte chiămările căldurose ale englesilorŭ au fostŭ curate amăgirî făcute cn scopŭ de a deschide tóte pieţele lumei productelorŭ industriei britanice.

Englesii însă mai observă Europei şi o altă surprindere. Lăsândŭ sĕ intre libere cerealele şi alte grâne, diceau europenilorŭ: vĕ sacrificămŭ interesele nóstre, cumpărămŭ grânele vóstre. Iată însă că pe nesimţite ne pomenimŭ că grânele englese din India şi Australia vinŭ şi nu numai se vêndŭ englesilorŭ, dar facŭ o concurenţă care peste câtva timpŭ va fi totŭ atatŭ de temută ca şi cea americană. Nu este dar mirare, ca noi şi alte ţĕrî să nu mai putemŭ esportá grânele cu înlesnire, de óre ce întâlnimŭ astădî pe pieţele Angliei grânele coloniilorŭ englese. Şi cu tóte acestea pe când noi nu putemŭ vinde cu folosŭ productele, industria străină urméză a scóte din ţéră sute de milióne, ajunge ca importaţiunea să întrécă cu o sută şi mai bine de milióne esportaţiunea, lucru cu totulŭ nou în mişcarea nóstră economică.

In faţa acestei situaţiunî lumea producĕtóre se întrébă: ce este de făcutŭ? cum să eşimŭ din acéstă cale, care ne duce la o crisă dintre cele mai ameninţătore pentru întregulŭ nostru organismŭ economicŭ? Nu vĕdŭ decâtŭ două mijlóce care înfăţişéză sorţî de rĕuşită: organisaţiunea şi înfiinţarea de industrii potrivite cu trebuinţele şi împrejurările în care ne aflămŭ, şi îndreptarea agriculturei spre acele ramurî de producere care potŭ fi mai puţinŭ concurate.

Intru câtŭ privesce industria, Revista nóstră a publicatŭ o lucrare desvoltată a d-lui Aurelianŭ, sub titlulŭ: Cum se póte fondá industria în România. Afară de acésta ne-amŭ folositŭ de orî-ce ocasiune pentru a îndemná pe particularii şi guvernulŭ ţĕrei, ca sĕ nu mai întârdie cu întemeiarea unei industrii naţionale. In generalitatea casurilorŭ târgulŭ celŭ mai sigurŭ şi mai folositorŭ pentru producţiunea unei ţĕrî suntŭ ómenii locului. La rigóre chiar décă nu se esportă multŭ, celŭ puţinŭ ţéra nu este expusă a trimite preste graniţă economiile sale pentru a plătí obiecte de care nu se póte scutí. Cum stămŭ astădî esportămŭ séu nu esportămŭ, suntemŭ nevoiţî a cumpĕrá din afară pentru sute de milióne şi a merge până acolo, încâtŭ sĕ importămŭ cu mai bine de una sută milióne lei mai multŭ decâtŭ amŭ esportatŭ în espiratulŭ anŭ 1883. Streinilorŭ puţinŭ le pasă: ei când au grâne de ajunsŭ séu când americanii şi alţii le procură cu preţurî mai micî, trecŭ preste noi şi cumpĕră de unde le vine mai bine; noi din contră neavêndŭ în ţéră nicî o industriă, suntemŭ nevoiţî, vindemŭ séu nu vindemŭ, sĕ scótemŭ banî gata şi sĕ cumpĕrămŭ din afară, şi mai alesŭ din Anglia şi Austro-Ungaria obiectele de care nu ne putemŭ dispensá. Aşa de esemplu, vindî séu nu vindî grâu, trebue sĕ cumperî încălţăminte dela Hola şi Pollak din Viena, căcî desculţî nu putemŭ umblá, şi cu fumurile nóstre de libertate comercială amŭ ajunsŭ sĕ aducemŭ şi încălţămintea şi hainele dela Viena. Ba acea ce este mai straniu este că atâtŭ de necapabilî ne-amŭ arĕtatŭ în cele economice, în câtŭ amŭ înlesnitŭ streinilorŭ sĕ ne trimită nu numai obiecte industriale, dară şi producte agricole, precum, făină, vinŭ, spirtŭ, bere, cărnurî diferite, brânzeturî, untŭ şi altele. Trebue sĕ punemŭ odată capĕtŭ acestei stărî de lucrurî fără esemplu şi care ne conduce la ruina economică; trebue sĕ înţelegemŭ odată că economia unui poporŭ nu se reguléză dupŭ cărţî şi după condescendinţă cătră cutare putere, orî pentru consideraţiunî aşa numite politice séu diplomatice. Se pretinde de unii că după dicĕtórea: obrazŭ subţire cu multă cheltuială se ţine, noi de óre-ce amŭ intratŭ între puterile europene, trebue sĕ îndurămŭ unele neajunsurî, sĕ ţinemŭ sémă de pretenţiunile unora, de esigenţele altora, căcî numai cu chipulŭ acesta putemŭ trăí în armoniă cu némurile în care amŭ intratŭ şi noi. (Va urmá).

DIVERSE.

Rochefort s'a duelatŭ în 10 l. c. cu căpitanulŭ de marină Fournier în pădurea dela Verrières. Causa duelului a fostŭ acelŭ vehemetŭ atacŭ, ce Rochefort în »Intransigeant« l'a îndreptatŭ contra lui Fournier, plenipotenţiarŭ alŭ Franţei în Tonking, din causa cunoscutei falsificărî a tractatului cu China. Ciocnirea, cu pumnale, dintre duelanţî a fostŭ fórte vehementă. Rochefort, care dueléză minunatŭ, a datŭ căpitanului Fournier o împunsĕtură adêncă în cóstă, ér dênsulŭ numai la o mână fu rănitŭ. Fournier pierdŭ o mare cantitate de sânge, patru ştergare s'au umplutŭ de sângele sĕu, cu tóte acestea însĕ rana nu'i e grea, şi în decursŭ de o sĕptĕmână se va puté întrămá. Rana lui Rochefort e legată numai cu o simplă cârpă de busunarŭ. Pecând medicii erau ocupaţî cu răniţii, unŭ secundantŭ alŭ lui Fournier se apropià de Rochefort şi 'î dise: — „Căpitânulŭ întrébă, că puté-va strînge mâna cu D-ta?« — »Cum sĕ nu!« rĕspunse Rochefort mergêndŭ la Fournier şi dicêndu'î: »— Domnule căpitanŭ, acuma vi-o potŭ spune, că articululŭ meu nu a atacatŭ persóna d-tale; eu în d-ta numai pe delegatulŭ lui Ferry l'am ofensattŭ.« Şi contrarii 'şî strênseră mânile pretineşce. După despărţire Rechefort dise unuia dintre prietinii sĕi: »— Suntŭ în adevĕrŭ mândru, că amŭ pututŭ sĕ mĕ mĕsurŭ cu d-lŭ Fournier. Unŭ vrednicŭ soldatŭ! zdravănŭ omŭ! Mi-ar fi părutŭ fórte rĕu, décă din întêmplare l'aşŭ fi omorîtŭ.

Călugării chartreusienî şi-au serbatŭ în dilele acestea aniversarea de 800 de anî dela întemeiarea ordinului lorŭ. Călugării acestia trăiescŭ strictŭ isolaţî şi astădî tocmai aşa precum prescriu regulele întemeiătorului acestui ordinŭ, ale s-lui Bruno. Fiecare locuiesce deosebitŭ în coliba sa, singurŭ îşî face rugăciunile singurŭ lucră şî singurŭ 'şî face fiecare preumblarea dilnică. Pe dî de câte două orî, în fie care nópte câte odată, se adună toţî şi'şî cetescŭ breviariulŭ, şi numai la sêrbătorî marî prândescŭ împreună, dér şi atuncî în cea mai mare linişte. Ordinulŭ e mândru, că în decursulŭ de 800 anî alŭ esistinţei sale nimicŭ nu a slăbitŭ din strictele sale regule, şi că nicî o reformă n'a primitŭ, chiar nicî reforme oferite de papa. Astfelŭ odată Roma a vrutŭ sĕ facă episcopŭ pe şefulŭ chartreusienilorŭ, însĕ acésta totŭ aşa de puţinŭ a succesŭ, precum nu au primitŭ o concesiune a papei, prin care celorŭ bolnavî şi bĕtrânî dintre dênşii li sĕ permitea mâncarea de carne. Decândŭ esistă mănăstirea nicî unulŭ dintre călugărî nu a mâncatŭ decâtŭ mâncărî de plante, şi ca sĕ dovedéscă papei că şi aşa potŭ trăi timpŭ îndelungatŭ, deputaţiunile ce le trimitŭ la dênsulŭ constau numai din bărbaţî bĕtrânî de câte 80 de anî. Chartreusienii cuminecă încă şi acuma culcaţî, după orênduéla S-lui Bruno, şi după hostia sfântă béu vinŭ nesfinţitŭ. La prândŭ béu apă, după unŭ obiceiu vechiu, dintr'o ólă de lutŭ cu doue urechî. Dar unŭ obiceiu mai strictŭ decâtŭ hainele de pĕrŭ, decâtŭ posturile şi decâtŭ tóte chinurile ce şi-le impunŭ, este obiceiulŭ de a se rade pe capŭ de câte două orî pe lună chiar şi pe frigulŭ celŭ mai mare alŭ ernei. Vestitulŭ spirtŭ Chartreuse nu se preparéză în mănăstire, ci'lŭ fabrică fraţii la o anumită depărtare de mănăstire; din vestitulŭ liqueur fiecare călugărŭ capĕtă câte o sticlă pe anŭ, dar de cele mai multe orî îşî ţinŭ de datorinţă de a-lŭ lăsá neatinsŭ.

Mijlóce în contra înmulţirii şorecilorŭ de câmpŭ. — Se recomandă plugarilorŭ ca sĕ are tóte pămênturile îndată după secerişŭ, sĕ are tóte marginile drumurilorŭ, unde puiază mai cu sémă şorecii, sĕ risipéscă grămedile de gunoiu, carî se află pe câmpŭ.

Décă e ca mĕsurî de acestea sĕ aibă unŭ resultatŭ însemnatŭ practicŭ, atuncî autorităţile administrative trebue sĕ dea poruncî aspre deregĕtoriilorŭ comunale şi sĕ privegheze, ca acelea se se pună în lucrare cu tótă acureteţa. Dar din nenorocire autorităţile administrative dela noi nu se îngrijescŭ de lucrurî de acestea. Organele maghiare dc prin comitate cu tótele se ocupŭ, numai cu adevĕratele interese economice ale poporaţiunei rurale nu se ocupă.

† Necrologŭ. — Iónŭ Oniţiu jun., proprietarŭ şi comerciantŭ în Sebeşŭ, după o bólă îndelungată a părăsitŭ cele pămêntescî în 14 Oclomvre n., în etate de 47 de anî.

Fie-i ţĕrina uşóră.

BIBLIOGRAFIĂ.

A apărutŭ de sub pressă partea a doua din Negriada, Epopeiă naţională în 12 canturî de Ar. Densuşianu. Depositulŭ de vêndare la librăriile W. Krafft, Sibiu şi N. I. Ciurcu, Braşovŭ, cu preţulŭ de 2 florinî.

*

Ţara nouă revistă sciinţifică, politică, economică, şi literară, de Ioanŭ Neniţescu. Sumarulŭ Nr. 16: Câte-va cuvinte despre educaţia inimei (urmare) de Ioanŭ Neniţescu. — Suferinţele de la ţară şi mĕsurile pentru îmbunătăţirea necesară, (sfârşitŭ) de G. D. Nicolescu. — Chipurî de céră (Gheorghiţă Bucovénu IV) de Tudoraşcu ţară lungă. — Iarăşî întrevederea celorŭ trei împăraţî, de M. — Notiţă (Frica diarului Românŭ) de ***. — Singurŭ. (poesie) de D. N. Voinovŭ. — Nu plânge. (poesie) de I. Neniţescu. — Corespondenţă. Abonamentulŭ: pe unŭ anŭ 10 lei. pe şese lunî 5 lei, pe trei lunî 3 lei. Unŭ numĕrŭ 50 banî. Redacţia şi administraţia: 104, Strada Berzei. — Bucnreşcî.

*

RECTIFICARE.

In foiletonulŭ din Nrulŭ 185, pag. 2, colóna 2, rêndulŭ 5 de josŭ sĕ se cetéscă ἀγαθός în locŭ de ἀγα-ός; colóna 3, rêndulŭ 1 de susŭ ἱλαρός în locŭ de ἰλαρός; rêndulŭ 8 de susŭ ἐλεύθερος în locŭ de ἐλεύτερος; apoi rêndulŭ 5 de josŭ ὑμέτερος în locŭ de ὐμέτερος.

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureşianu.

După-ce Romanii eşiră cu cuceririle lorŭ dintre marginile cele strîmte ale Laţiului şi după ce supuseră după multe crâncene şi îndelungate resbele tótă Italia inferióră, veniră mai ântâiu în nemijlocită atingere cu Grecii, carî locuiau pe ţĕrmurele sud-osticŭ alŭ Italiei, apoi cu cei din Sicilia şi în cele din urmă cu cei din Grecia propriă.

Dară între Romanî şi între Grecî a esistatŭ óre-care legătură încă mai nainte de ce ei porniră ca cuceritorî asupra acestora. Astfelŭ Roma trimise cu ocasiunea unei fómeţî marî la Campania şi Sicilia o soliă, spre a efeptuí importŭ de bucate, ceea ce s'a şi întêmplatŭ în anulŭ 492 a. Chr. Cu Grecia propriă Roma întrà în legătură asemenea prin solii parte în afacerî religióse la Delfi, spre a întrebá pe oraculŭ (398 şi 294) séu spre a mulţămí lui Apoline (396), parte în afacerî legislative la Atena, spre a cunósce legile aceleia (454—51). Ba chiar pe Herodorŭ (séu Hermorodorŭ?) din Efesŭ îlŭ chiămară Romanii la Roma, spre a le stá întrajutorŭ cu sfatulŭ sĕu la compunerea legilorŭ de pe cele XII table; cu care ocasiune acela esplicà decemvirilorŭ romanî legile lui Solone.

Indată ce Romanii veniră în atingere mai ântâiu mijlocită, apoi nemijlocită cu Grecii, începŭ şi înfluinţa acestora a se manifestá asupra acelora mai ântâiu mijlncitŭ, apoi nemijlocitŭ. Acéstă influinţă a fostŭ, după-cum s'a arĕtatŭ, ca şi atingerea Romanilorŭ cu Grecii, mai ântâiu mijlocită, adecă prin solii, şi fórte slabă, mică şi se mărginì numai pe lângă cunóscerea şi adoptarea de deităţî şi nume deităţî grecescî, ca a lui **Liber** şi a **Liberei** (496), a lui **Deus fidius**, a lui **Apollo** (433), a lui **Castor** (484). Ea însĕ deveni cu atâta mai mare şi mai intensivă, cu câtŭ Romanii, venindŭ în contactŭ cu Grecii, începŭ a învĕţá limba grécă şi a se ocupá seriosŭ cu literatura aceleia. Despre acésta vomŭ avé ocasiune a ne convinge în perióda **III** şi **IV**. Când Romanii făcură prin tractatulŭ încheiatŭ cu Alesandru, regele Epirului, care se luptá în Italia cam pela anulŭ 333 şi 332, cea dintâiă legătură directă cu Elada, limba elină se aflá în a doua jumĕtate a periódei de aurŭ. In resbelulŭ I punicŭ Romanii făcură cunoscinţă cu o parte din Sicilia. Resbelele lui Pirhŭ au fostŭ în adevĕrŭ resbelele Romei cu Grecii. Incă înainte de acestea, cam pela anulŭ 304 a. Cr., Rodienii întrară în legătură cu Romanii, şi în anulŭ 273 a. Cr. elenistulŭ rege alŭ Egiptului, Ptolomeu Filadelfŭ a introdusŭ printr'o legaţiune o apropiare cu Roma. Prin acésta Romanii facŭ cunoscinţă mai de-aprópe cu grecismulŭ, cu cultura grecéscă şi cu aceea, în ce se cuprindea mai cu deosebire acéstă cultură, cu literatura grécă, cu monumentele literare ale limbei grecescî. Şi astfelŭ urmà şi a trebuitŭ sĕ urmeze de aci o trăsăritură asupra Romei, resp. asupra limbei latine, ce domniá acolo, şi victoriosulŭ Romanŭ fu învinsŭ de Greculŭ învinsŭ.

Numai Romanilorŭ nu li-s'a întêmplatŭ nenorocirea, ca multorŭ altorŭ popóre cuceritóre din evulŭ mediu, sĕ-şî pérdă limba cu totulŭ; dar a trebuitŭ sĕ-o modifice, sĕ-o poleéscă, sĕ-o cultive, primindŭ cuvinte şi forme nouĕ, şi sĕ-o înavuţéscă din bogatele isvóre ale libei grecescî. Romanii au dusŭ limba latină cu sine în provinciile supuse şi chiar în provinciile grecescî amploiaţii romanî nu se foloséu de culta, amabila şi plăcuta limbă grecéscă, ci ei constrinseră pe Grecî a se folosí de dragomanî (interpreţî), când tractau cu dênşii. Ei aduseră pe învinşî în posiţiunea de a învĕţá limba latină séu a întrebuinţá interpreţî, spre a se înţelege cu dênşii, şi stimau fără îndoiélă pe acei streinî, carî vorbiau limba lorŭ (latină) şi astfelŭ se înţelegéu cu dênşii nemijlocitŭ. Acestŭ evidentŭ folosŭ a făcutŭ pe mulţî bărbaţî, şi chiar sclavî talentaţî, fericiţî; pentrucă învĕţândŭ ei limba latină, au fostŭ întrebuinţaţî când de Romanî când de Grecî ca tălmăcitorî şi astfelŭ binevĕduţî de amêndouĕ părţile. Astfelŭ vomŭ întêmpiná la începutulŭ periódei următóre pe unŭ Liviu Andronicŭ, pe unŭ Eniu ca iubitorî parte ai unorŭ Romanî, parte ai naţiunii intregî. (Va urma).

Cursulŭ la bursa de Viena
'din 17 Octomvre st. n. 1884.

Rentă de aurŭ ungarâ6%	123.05
Rentă de aurŭ 4% . . .	93.05
Rentă de hârtiă 5% . .	88.70
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	142.75
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune) . . .	96.70
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	119.30
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	193.75
Bonurĭ rurale ungare . .	100.75
Bonurĭ cu cl. de sortare	99.65
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	99.75
Bonurĭ cu cl. de sortare	99.25
Bonurĭ rurale transilvane	99.75
Bonurĭ croato-slavone . .	100.—
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.25
Imprumutulŭ cu premiu ung.	114.80
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	115.75
Renta de hărtiă austriacă	80.90
Renta de arg. austr. . .	82.—
Renta de aurŭ austr. . .	103.05
Losurile din 1860 . . .	135 25
Acţiunile băncei austro-ungare	860.—
Act. băncei de creditŭ ung.	283.40
Act. băncei de creditŭ austr.	287.40
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.78
Napoleon-d'orĭ	9.68½
Mărcĭ 100 împ. germ. . .	59.80
Londra 10 Livres sterlinge	122.—

Bursa de Bucurescĭ.
Cota oficială dela 4 Octomvre st. v. 1884.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%). . . .	92	»
Renta rom. amort. (5%) . .	93⅞	»
» convert. (6%) . .	»	»
Împr. oraş. Buc. (20 l.) . .	»	»
Credit fonc. rural (7%) . .	»	»
» „ „ (5%) . .	„	„
» » urban (7%) . .	»	»
» » » (6%) . .	»	»
» » » (5%) . .	»	»
Banca naţională a României	1410	1420
Ac. de asig. Dacia-Rom. . .	367½	371½
« » » Naţională . .		»
Aurŭ	6 %	
Bancnote austriace contra aurŭ	2 07	2.08

Curs'ulu pieţei Braşovŭ
din 18 Octomvre st. n. 1884.

Bancnote românescĭ	Cump.	9.06	Vênd.	9.07
Argint românesc	»	9.—	»	9.05
Napoleon-d'orĭ	»	9.65	»	9.67
Lire turcescĭ	»	10.92	»	10.98
Imperialĭ	»	9.90	»	9.92
Galbenĭ	»	5.66	»	5.68
Scrisurile fonc. »Albina« . .	»	100.—	»	101.50
Ruble Rusescĭ	»	122.—	»	123.—
Discontulŭ » . . .	7—10 % pe anŭ.			

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ se potŭ cumpĕra în tutungeria lui Gross (în casa prefecturei.)

Acei domnĭ abonaţĭ ai noştri, cari au plătitŭ preţulŭ abonamentului pe jumĕtate de anŭ séu pe unŭ anŭ, înainte de 1-a Aprile a. c., sunt rugaţĭ a ne trimite diferenţa preţului urcatŭ dela 1 Aprile c., care pentru Austro-Ungaria face 2 fl., ér pentru România 8 lei.

ADMINISTRAŢIA „GAZ. TRANS.“

Societatea comercială română Bassarabianu Calfoglu & Comp.
BULETINŬ
BRĂILA 2 Octomvre 1884.

Vêndĕtorŭ	Cumperĕtorŭ	Felulŭ	Kilo	Libre	Preţulŭ		Notiţe
D. C. Zavo	Peirano Fils & C-ie.	Orzŭ	980	47¾	45	—	Slepp
dt.	G. Mendl	Fasole	180	%0	20	25	Caicŭ
Dim. Tétene	dt.	Secare	110	54—	57	—	„
Janolescu	L. Mendl & C-ie.	Porumbŭ	500	59¾	56	75	Magasiă
dt.	dt.	„	230	62—	59	—	„

Tarifa anunciurilorŭ şi inserţiunilorŭ

în „Gazeta Transilvaniei.“

Anunciurĭ în pag. a IV linia de 30 litere garmond fl.—cr. 6
Pentru inserţiunĭ şi reclame pag. a III linia à . „ —„ 10

Pentru repetirĭ se acórdă următórele rabate:

Pentru repetirĭ de	3— 4 orĭ	10%
„ „ „	5— 8 „	15%
„ „ „	9—11 „	20%
„ „ „	12—15 „	30%
„ „ „	16—20 „	40%
Dela 20 de repetirĭ în susŭ	. . . . .	50%

Pentru anunciurĭ ce se publică pe mai multe lunĭ se facŭ învoirĭ şi reducerĭ şi peste cele însemnate mai susŭ.

Braşovŭ 1|13 Maiŭ 1884.

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Teiuşŭ	2.39	9.50	8.20
Alba-Iulia	3.40	10.42	9.10
Vinţulŭ de josŭ	4.04	11.09	
Şibotŭ	4.35	11.43	
Orăştia	5.02	12.13	
Simeria (Piski)	5.44	1.22	
Deva	6.05	1.48	
Branicĭca	6.34	2.21	
Ilia	7.01	2.54	
Gurasada	7.15	3.09	
Zam	7.49	3.48	
Soborşin	8.32	4.37	
Bĕrzova	9.19	5.30	
Conopŭ	9.40	5.58	
Radna-Lipova	10.16	6.38	8.24
Paulişŭ	10.32	6.56	8.41
Gyorok	10.48	7.15	9.01
Glogovaţŭ	11.17	7.48	9.30
Aradŭ	12.32	8.05	9.45
	12.00	8.45	6.10
Szolnok	4.09	2.10	7.27
Budapesta	7.44	6.40	—
Viena	6.20	—	—

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35
Budapesta	8.00	6.55
Szolnok	11.14	12.28
Aradŭ	3.35	5.30
	4.00	6.20
Glogovaţŭ	4.16	6.39
Gyorok	4.47	7.19
Paulişŭ	5.02	7.39
Radna-Lipova	5.25	8.11
Conopŭ	5.57	8.49
Bĕrzova	6.18	9.18
Soborşin	7.11	10.27
Zam	7.48	11.18
Gurasada	8.22	11.57
Ilia	8.40	12.27
Branicĭca	9.02	12.57
Deva	9.32	1.45
Simeria (Piski)	10.12	2.58
Orăştiă	10.47	3.46
Şibotŭ	11.14	4.20
Vinţulŭ de josŭ	11.46	5.06
Alba-Iulia	12.21	6.15
Teiuşŭ	12.53	7.00

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	12.30
Aradulŭ nou	6.26	12.54
Németh-Ságh	6.51	1.19
Vinga	7.28	1.50
Orczifalva	7.49	2.12
Merczifalva	8.09	2.30
Timişóra	8.58	3.15

Simeria (Piski) **Petroşenĭ**

	Trenŭ omnibus
Simeria	3.08
Streiu	3.45
Haţegŭ	4.33
Pui	5.19
Crivadia	6.05
Baniţa	6.43
Petroşenĭ	7.00

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	12.25	5.00
Merczifalva	1.16	5.56
Orczifalva	1.34	6.16
Vinga	2.04	6.50
Németh-Ságh	2.25	7.11
Aradulŭ nou	2.54	7.44
Aradŭ	3.10	8.00

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus
Petroşenĭ	8.56
Baniţa	9.32
Crivadia	10.09
Pui	10.48
Haţegŭ	11.26
Streiu	12.06
Simeria	12.37

Tipografia Alexi Braşovŭ.